

Kételyek nélkül

(Kampányüzemmódban)

Orbán két évtizede, az 1998-as választások megnyerésekor kezdett hozzá a korlátlan hatalmat és ezzel mások (az „állam”) jövedelmének és vagyonának átcsoportosítását biztosító, kezdetben ideológiamentesnek látszó, (Magyar Bálint kifejezésével) maffiaállamának kiépítéséhez. Az első kormányzati periódusában abból adott ízelítőt, milyen találékonyan használja fel a megszerzett hatalmat arra, hogy cégeket szerezzen meg (állami gazdaságok), állami megrendeléseket csapoljon meg (Vegyépszer autópálya-építései), elhallgattassa a kritikus sajtót (újságírók adóellenőrzése), eltüntesse a korábbi bűnjelket (Kaya Ibrahim cégügyei) úgy, hogy formálisan ne lehessen fogást találni rajta (lásd „lepapírozás”). Második kormánya (2010–2014) idején az újdonságot a fékek és ellensúlyok rendszerére alapozott polgári demokratikus berendezkedés szétverése jelentette az „alkotmányellenes államcsíny” (Vörös Imre) végrehajtásával, miközben a bünszervezetként működő maffiaállam gazdasági alapjainak lerakása változatlan lendülettel folyt tovább (lásd EU-pályázatok, Mr. 20 százalékok intézményesítése, illetve az adótörvényekkel folytatott jövedelemátcsoportosítás a politikai család javára). A harmadik Orbán-kormányzás (2014–2018) idején szilárdult meg a kiépült autokratikus rendszer (minden „nemzeti intézmény” élén Orbán vazallusai állnak, az alaptörvény-módosításokkal a sar-

kalatos törvények száma az eget veri, a migránsözás hullámai pedig partra vetett hallá változtatták az ellenzék pártjait). Most negyedik kormánya periódusában (2018–) a választáson megdönthetetlen, a visszafordíthatatlan és korlátlan abszolút hatalom mechanizmusának a kiépítése, a nemzetközi szövetségépítés és a most már nyílt, leplezetlen fasisztoid ideológiai megalapozás kap lendületet. Minden kormányzati periódust a Horthy, sőt a nyilas korszaktól örökölt ideológiai elemek feltűnése jellemezte, de ezek eddig nem alkottak összefüggő és összehangolt rendszert, mert erőteljesebbnek tűntek a korlátlan hatalomgyakorlást és a jövedelmek meg a vagyon lenyúlását nemzeti lepellel eltakaró machinációk, ám az utolsó két évben megjelentek azok a hívószavak, amelyek a fasisztoid rendszer leírását igazolják (Ungváry Rudolf).

A négy kormányzati periódusban kiépült Orbán-rendszer sokféle intézményi és ideologikus elemet ötvözött, Orbán fejlett fasisztoid maffiaállama politikai stratégiájának mégis egyetlen állandó, látszólag taktikai eleme a Fidesz szavazóbázisának megnyeréséért, megtartásáért folytatott *kampány*. A folyamatos kampányban az országot uraló államaffia jelöli meg a közbeszéd aktuális tárgyát, határozza meg a kommunikációs fórumokon megjelenő témák fontossági sorrendjét, osztja ki mind a saját tábor hangadóinak, mind az ellenzék alakjainak szerepeit, rendezí és

rendszeri mind az elektronikus, mind a nyomtatott kommunikáció helykiosztását. Ennek a folyamatos kampányüzemmódnak köszönhetően még a legkínosabb ügyek (például a maffia főnökének saját személyes és családja vagyonosodásának felszínre kerülése; Tokaj-Sárazsádány taggyűlési kérdései; a tudományos akadémia bedarálása) sem rendítik meg tartósan és markánsan a megszerzett pozíciót, hiszen szinte azonnal érkezik az ezeket eltakaró, erre „rátakaró” új téma (például megfigyelési ügy vagy a családvédelmi program). A kampányüzemmódban táltal témák (rezsicsökkentés, migránsoszás, családvédelmi program) arra kényszerítik az ellenzék képviselőit, hogy ehhez igazodjanak, és saját kezdeményezéseik helyett a maffiaállam szólamait kommentálják. A vaskövetkezetességgel folytatott kampányüzemmódnak köszönhetően még azokban a helyzetekben sincs egyetlen pillanatra sem kétely a választott út helyességét illetően, amikor a zsákmányéhes maffiaállam visszakoázásra kényszerül (lásd internetadó).

A rendíthetetlen magabiztosság felkelti az elemző kíváncsiságát: min alapul ez az elszánt gátlástalanság, amellyel bár minden társadalmi csoportot megsért, az Orbán vezette államaffia mégis töretlenül tart célja felé, hogy az országot, annak minden javát és jövedelmét a magáévá tegye. Ebben az írásban erre a kérdésre keresem a választ. Három, egymás hatását erősítő, ám önmagukban is kellően meggyőző okot vizsgálok meg: a gazdaság helyzetére, az ezt jelző gazdasági mutatók változására alapított várakozások szerepét; a külső körülmények, ezen belül a Putyinhoz fűződő viszony alakulását; végül az

országon belüli autonómiák, a gazdasági, társadalmi, kulturális önállóság lehetőségének és feltételeinek a következetes felszámolását.

Még mindig igaz?

– avagy: „a gazdaság! számár!”

Bill Clinton 1992-es kampánya óta imamalomszerűen ismétli minden kampányguru és elemző Clinton csodadoktorának, James Carville-nek a szobája falán díszelgő hatalmas poszter figyelmeztetését („a gazdaság! számár!”), ami a gazdasági folyamatok mindent meghatározó jelentőségére hívta fel a figyelmet. Carville arra intett, hogy a gazdaság fellendítése – bármennyire is személytelen folyamatok eredménye – az egyes választói csoportok aktivitásától, fogyasztó- és megtakarító kedvétől függ, ezt kell pontosan felmérni, és ehhez kell igazítani a szükséges lépéseket. Ennek megfelelően Clinton – a várakozások ellenére – nem általános adócsökkentést hajtott végre, hanem csak az alacsony jövedelműek és a kisvállalkozók adóit csökkentette, míg a nagy jövedelműek adóját emelte, amivel a költségvetési deficit fokozatos mérséklését is elérte. Egyszerűbben: ötvözte a liberális és a konzervatív gazdaságpolitika elemeit. Elsősorban a fiatal választókra koncentrált (lásd abortuszellenesség felszámolása, a munkáltatók kötelezése a szülési szabadság bevezetésére, illetve hosszának növelésére), amivel a dinamizmust sugallta, ugyanakkor nem fordított hátat az idősebbeknek sem (költségvetési deficit mérséklése, megtakarítások szaporítása). Mivel a kiválasztott csoportok számára táltal célokat elfogadtatta, a gazdaság magasabb fokozatba kapcsolt. Már elnöksége első évében megfordult a trend, gyorsult

a gazdasági növekedés, milliószám keletkeztek állások, és csökkent a költségvetés hiánya, amit kizárólag neki tulajdonítottak. Clinton dinamizmusával, a toleranciára (például a homoszexualitás eltűrése a hadseregben) és a fiatalokra fókuszáló lendületességével, a szabadkereskedelem előtti falak lebontására irányuló erőfeszítéseivel az USA és az egész világ gazdaságát új vágányra állította, ami 2001 szeptemberéig aranykorszakot eredményezett. James Carville figyelemztetésének igazát Clinton gyakorlata igazolta, azóta minden választási kampányban (az USA-ban és a világ többi országában) a gazdaság egyre többet számít. Igaz, már nem úgy, mint másfél évtizeddel ezelőtt.

A közönségnek a gazdasági teljesítménnyel kapcsolatos várakozásai jelentős mértékben meghatározzák a választási győzelmet. Ha a gazdaság jól megy, a növekedési ütem magas, tömegével keletkeznek új állások, alacsony a munkanélküliség, a befektetések hozama szárnyal, az áremelkedés nem szökik az égbe, és az állami költségvetési hiányt kézben tartják – amiből a jól tájékozottak azt olvassák ki, hogy nincs szükség adóemelésre vagy költségvetési megszorításokra –, a választók szívesen szavaznak a hivatalban lévő kormányra. Fordítva, ha a növekedés üteme gyenge, a munkanélküliség és a költségvetési hiány magas, és az ország állandóan külső (hitelezői) segítségre szorul, akkor a hivatalban lévő kormányon az isteni csoda se segít, sőt, az ellenzéknek sokszor csupán az ígéretei is elégségesek, hogy ölébe hulljon a választási győzelem. Hazánkban mindkettőre volt példa: 2006-ban az eladósodásból fűtött gazdasági növekedés és jövedelememel-

kedés miatt (az Európai Unió által el nem fogadott konvergenciaprogram és a várható megszorítások ellenére) a szocialista-liberális koalíció győzött, és hivatalban maradhatott. A 2008-as gazdasági válság és a kényszerű megszorítások után, 2010-ben a Fidesz csupán az ígéreteire támaszkodva (már a kormányváltás is mérsékli az adósság finanszírozási terheit vagy a radikális adócsökkentést) képes volt többséget szerezni. A Fidesz 2010-ben ígérek nélkül is gőzhengerként tarolhatott volna, mert a 2006-os választás után azonnal életbe léptetett megszorítások (és a kiszivárogtatott Gyurcsány-beszéd) miatt a közönség csalódottá vált, várakozásai a szoclib koalíció politikáját illetően negatív irányt vettek. Ahhoz azonban, hogy a Fidesz-győzelem egyszersmind az addig hatalmon lévő pártok teljes összezuhanásával járjon együtt, szükség volt a 2008-ban bekövetkezett gazdasági válság lélektani és pénzügyi-gazdasági hatására, meg a közönség alapos megdolgozására, a kampánygépezet újraindítására is.

Orbán és társai a 2010-es választási győzelem után – jóllehet hozzákezdtek ragadozó maffiaállamuk kiépítéséhez – eleinte beérték azzal, hogy „felüljenek” a 2008-as gazdasági válság utáni konszolidációs lépéseket bevezető Bajnai-kormány gazdaságpolitikai vonatára. Ígéretük ellenére az azonnali, nagyarányú és radikális adócsökkentés bevezetését – hiszen ezt a válság túléléséhez húszmilliárd eurós hitelkeretet adó IMF és az unió nem nézte volna jó szemmel – némileg elhalasztották, illetve csak 2011-től vezették be úgy, hogy a bevételkiesést új adók (válságadók) tömegével és a magánnyugdíjpénztárak vagyonának lenyúlásával ellensúlyozták.

Az ígéretek ellenére a kormányváltás hatására jótányit sem lett olcsóbb az óriásira nőtt adósság finanszírozási költsége, nem csökkent a munkanélküliség sem, és csak annyival mérséklődött az államháztartás hiánya, amennyivel ezt a Bajnai-kormány továbbélő intézkedései segítették. Az államhatalmat megkaparintó maffia három legfontosabb lépése mégis világossá tette, hogy a gazdasági várokozások maga felé fordítására, ezzel a hatalmi bázis megszilárdítására koncentrált, amivel a maga módján bizonyította, hogy igenis érvényes Carville intése: a gazdaság számít! Elsőként anélkül, hogy nyilvánosan bejelentette volna, a Bajnai-kormány megszorító intézkedéseit folytatja, imamalomszerűen ismételte, mennyire katasztrofális a gazdasági helyzet. Ezzel egyfelől lerombolta elődje eredményességének elismertetését (nem is említem a vezetőszáron elvezetett elődöket, ami kézzelfogható igazolását adta a rossz gazdaságpolitika bűnös jellegének), közben beismernie sem kellett, hogy nem teljesíti ígéreteit. Ezzel a verbális intervencióval elérte, hogy azonnal gyengüljön a forint, amitől mérséklődött az import és erősödött az export. Már a bombasztikus hatású, a devizahitelesekre súlyos csapást mérő – akkor ostobának, ma már a személytelen devizaopciókból származó nyereségre spekuláló – szövegelésével elérte, hogy bejelentett megszorítások nélkül is javuljon az egyensúly.

A második beavatkozásával, a válságadók bevezetésével és a „spekuláns” magánnyugdíjpénztárak vagyonának megszerzésével a szükséges intézkedések terheit látszólag nem az egyszerű, laikus választópolgárok viselték, hanem szervezetek és cé-

gek. A kivetett válságadók az olyan, többnyire külföldi nagyvállalatok által uralt ágazatokat sújtották, amelyekben a cégek bevétele a magyar piacra szánt eladásokból származik. Anélkül, hogy megtakarításokat vagy megszorítást hirdettek volna, irdatlan pénzt szereztek a semleges adórendszer elvét megtörő (az általános és minden cégre vonatkozó profitadóval azonos bevételt biztosító) válságadók révén a nyereszkesedő „multiktól”, a magánnyugdíjpénztár-tagok megtakarításainak állami besöprésével, a nyugdíjalapokkal „spekuláló” magánnyugdíjpénztáraktól, továbbá a korábban meghirdetett uniós pályázatok újrafazonírozásával (a kifizetések halasztásából nyert új pénzekkel) pedig a „rossz pályázatot hirdető” elődöktől. A laikus választókat megtévesztő bűnbakkijelölés legfontosabb funkciója, hogy a választók személyes érintettségéről elterelje a figyelmet, és demonstrálja a határozott szakítást a polgárok megszorításának szocialista politikájával.

A harmadik lépéssorozat kifejezetten azt szolgálta, hogy ellehetetlenítse a gazdasági intézkedések átláthatóságára és kiszámíthatóságára vonatkozó várokozásokat. A kormány szétzúzta az addig a választók érdekei védelmében működő Költségvetési Tanácsot és a gazdasági intézkedések alkotmányosságát vizsgálni képes Alkotmánybíróságot; a félrevezetést álcázó hangzatos nevű terveket és csomagokat (Széll Kálmán-terv, Darányi Ignác-terv stb.) hirdetett meg. A Robin Hood-szerű intézkedések (válságadók), a megtakarítások bezsákolása (magánnyugdíjpénztári vagyon) és folyó kiadásokra való felhasználása, végül a hangzatos tervek azt a látszatot keltették, mintha az

államhatalmat megszerző maffiának egyetlen célja lenne: a gazdaság rendbe rakása. És mintha tevékenységének eredményessége nem a világgazdasági konjunktúra újraindulásától, továbbá az uniós pénzek beáramlásától függene.

E látszat hangsúlyozott képvisellete eltakarta a lényegét, hogy a bűnszervezetként a jogállamot lábbal tipró államaffia éppen hogy mérsékelte a gazdaság, a piaci szereplők (vállalatok és háztartások) önregeneráló képességét. A jogállamiságot felrúgó beavatkozások elbizonytalanították a beruházókat (emiatt az üzleti beruházások 2010 és 2017 között stagnáltak), a beruházások hiányában, továbbá az oktatási rendszerre mért csapások következtében egészen 2018-ig a munka termelékenysége is stagnált. Ennek a következménye, hogy az Európai Unióhoz 2004-ben csatlakozó tagországok közül 2012-ben egyedül hazánkban torpant meg, sőt csapott át visszaesésbe a 2008-as válság utáni kilábalás. A velünk egyszerre csatlakozó versenytársainkétől messze elmaradó növekedés és a válságból való elhúzódozó kilábalás ellenére a választók megtévesztése hatásos volt: várakozásaik lassan megfordultak, már nem az egyre rosszabb helyzetre számított minden csoportjuk, ami miatt fokozatosan a trendforduló is bekövetkezett. *De a Széll Kálmán-tervet meghirdető „Szélltolók” összes 2010 utáni büvészmutatvánnya arra irányult, hogy az Európai Uniótól érkező Kohéziós Alapból származó pénzeket megnyerhessék, és felhasználásukat folyamattossá tegyék, aminek érdekében a fél évtizeden át folyamatosan alkalmazott túlzott deficit miatti „büntető-eljárás” megszüntetéséhez a szükséges*

forrásokat begyűjthetik, a szükséges takarékosági intézkedéseket eladhatóvá tehetik. Amikor az ország már nem állt a túlzottdeficit-eljárás hatálya alatt – ez a kedvező helyzet éppen a 2014-es választásra készülve, a választást megelőző év végén következett be –, akadálymentesen lehetett az uniós pénzt lehívni. Ettől az időponttól (2013 második fele) a szokásos mértéket messze meghaladó uniós pénz felhasználására került sor, ami lökészerűen beindította a gazdasági növekedést. Tudvalevő, hogy a Kohéziós Alapok átlagos éves felhasználása – az arra jogosult országokban – az éves GDP két-három százaléka körül van. Ezzel az átlagos mértékkel szemben Magyarország éppen a két választás évében (2014 és 2018), illetve az azt megelőző években (2013 és 2017) ennek éppen a dupláját, azaz évi négy-hat százaléknyi GDP-vel azonos mértékű uniós pénzt előlegezett meg a költségvetésében, illetve hívott le az uniótól, amivel akkora pótlólagos kereslet keletkezett a piacon, ami a gazdasági növekedés ütemét – éppen a választásokra – az egekbe lökte. Ettől hullámszik ugyan a növekedési ütem, amit a pozitív várakozások felkeltésére alkalmas saját belső csomagokkal (utolsóként a családvédelmi programmal) igyekszik a kormány kisimítani és egyenletesen magas (négy százalék) körüli szinten tartósítani. Tény azonban, hogy ennek a minden makroökonómiai és gazdaságpolitikai észszerűséget nélkülöző prociklikus politikának a legfontosabb eredménye, hogy a közönség meg van győződve arról, hogy a maffiaállam kézben tartja a folyamatokat, jobban kezeli a gazdaságot, mint szocialista elődei.

Ennek persze ellentmond, hogy a kormányzás nyolc éve alatt az éves hazai össztermék közel felét elérő pótlólagos pénzből (uniós transzferek: 36 százalék és a magánnyugdíjpénztárak vagyonának lenyúlása: 10 százalék; együtt 47 százalék) mindössze 17 százaléknyi GDP-növekedés jött létre. A közönség azonban nem GDP-t és nem a növekedés százalékban kifejezett ütemét fogyasztja, és nem képes felfogni a tízezermilliárdok mozgósító erejét, csak abból ért, hogy most növekedésről, rezsicsökkentésről, bérnövekedésről, adócsökkentésről szól a nóta, nem megszorításokról és válságkezelésről. Orbán kormányzásának a nyolc éve alatt javult a foglalkoztatás, és csökkent a munkanélküliség is. Ennek az volt az ára, hogy a munkaképes lakosság mintegy tíz százaléka külföldön lett foglalkoztatott, miközben a hazai foglalkoztatottak száma mindössze 300 ezerrel nőtt, ami miatt a beígért egymillió új munkahely legfeljebb a külföldön dolgozókkal együtt számítva jött csak létre. A külföldre távozott félmillió magyar, az elképzelhetetlenül (harmadára) visszavágott időtartamú és nagyságú munkanélküli-segély, a folyamatosan alkalmazott – a helyi szavazók zsarolására, sakkban tartására alkalmas – közfoglalkoztatás miatt nemcsak megszűnt a munkanélküliség, hanem a munkaerő is elfogyott, aminek következtében az eddig alig változó nominális bérek rohamtempóban nőni kezdtek. Az is igaz azonban, hogy dollárban vagy euróban számítva mind az ország GDP-ben kifejezett gazdasági teljesítménye, mind a bérek színvonala nagyjából ott tart, mint a válság előtt, ami magyarázza, hogy – minden KSH-segítéssel folytatott kampány ellenére – miért előznek

meg bennünket a versenytársaink. A gazdasági várakozások átfordítására alkalmas kedvező hírek (végre van növekedés, csökken a munkanélküliség, nőtt a foglalkoztatás, nőtték a bérek, a költségvetés hiánya a bővös három százalék alatti, a fizetési mérleg évek óta többletet mutat) hatására a választók még azt is tudomásul veszik, hogy Orbán személyes (Ráhel és Tiborcz a „saját lábán”) és politikai családtagjainak a jövedelmei gyorsan nőnek. A választóknak az államaffia gazdagodása érdekében most még nem kell koldusbotra jutniuk. Kitántoroghatnak külföldre, ha nem tetszik a rendszer. Szabad országban élünk. Szabad nem egyetérteni az államaffiával. Külföldön.

A nemzetközi helyzet fokozódik

Az Orbán vezette állami maffia magabiztosságához az is hozzájárul, hogy a mögöttünk hagyott öt évben nem szorult rá Európa vezető erejének, a németeknek a külön gyámolítására, mert sem a gazdasági eredmények, sem a vastag demagógiával hangoztatott menekültválság kezelése nem indokolt különös segítséget, így a nemzetközi összehasonlításban Magyarország lekerült a legkockázatosabb országok listájáról. Ez persze korántsem jelenti, hogy Orbán oroszbarátsága, az unió egységes fellépését igénylő kérdésekben mutatott kétarcúsága ne váltaná ki az európai vezetők egy részének idegenkedését, de az is tény, hogy a világot és Európa stabilitását veszélyeztető más tényezők fényében Orbán sem a gazdasági mutatók alakulása, de még az ország méretei miatt sem látszik kiemelten kockázatos szereplőnek. A magyar közönség évtizedekig másról se hallott, mint válságkezelésről,

az ország politikai vezető osztálya nem tudott megszabadulni az aktuális adósságválság, hitelválság, deficitválság rémétől, és ha látszott erre remény (1995, Bokros-csomag), azonnal elherdálta a megszerzett lehetőséget. Csak 2015-re következett be első ízben az a helyzet, hogy már nem kellett létező válságot kezelni, és ahhoz, hogy a vezér továbbra is a nemzetmentő szerepében tetszelegessen, ki kellett élezni egy 2012 óta lassan eszkalálódó nemzetközi válságot: a menekültválságot, mert „a nemzetközi helyzet fokozódik” (mondaná Virág elvtárs, vagy ha Putyin felfedezőjére gondolunk, akkor Szeva bácsi, másképpen Szemjon Mogiljevics). A továbbutazásban reménykedő, ezért kényszerűen a Keleti pályaudvarra koncentrálódó, hatásosan egyenesben közvetített menekülttömeg mutatta meg, hogy mennyire magabiztos Orbán Viktor, amikor – a valószínűleg orosz sugallatra megnyílt szerb határon át érkező menekülteket Angela Merkelre küldte. (Biztosra vehették, hogy az evangélikus lelkészi szülői házból hozott, az elesettek iránti szánalom szavára hallgatva, a kancellár aszszony megnyitja Németország határait a menekültek előtt, amivel olyan koloncot vesz a nyakába, ami mellett a Krím megszállása vagy az Oroszországgal szembeni szankciók eltörpülnek.)

Itt álljunk meg egy pillanatra. A világ és Európa nagyjából négy év után, 2012-re heverte ki a 2008-as pénzügyi válságban elszenvedett veszteségeit. 2012-től, az USA-hoz képest némi késéssel, lassan minden európai országban újra útjára indult a konjunktúra. A pénzügyi-gazdasági válság után fokozatosan

induló konszolidációt 2011-ben még erősen befolyásolta az arab tavasz, nevezetesen, hogy arab diktatúrák omlottak össze, aminek két legfontosabb következménye: a helyi háborúk, polgárháborúk eszkalálódása és a menekülthullám. Mindkettő újabb pénzügyi áldozatot és a nemzetközi együttműködés újabb próbatételét jelentette. Ebben a nemzetközi mezőben a nagyhatalmak (terrorizmussal szembeni) együttműködésében mutatkozó néhány éves trend is megfordult, a helyi konfliktusok (Szíria) az orosz (akkor még Medvegyev) és az amerikai (Obama) elnök éppen csak kezdődő párbeszédét is megszakították, már csak a hagyományos fegyverszállítási kapcsolatok (oroszok: hivatalos Asszad-féle szír vezetés; amerikaiak: Asszad-ellenes felkelők) miatt is.

A nemzetközi háttér alakulását három érdekes változás befolyásolta. Putyin 2012 májusában újra visszaült az elnöki székbe (váltotta Medvegyevet), országglásának újraindulását segítette az addig hanyatló olajárak újra beinduló fokozatos emelkedése (Obama ajándéka, hiszen bejelentette az amerikai stratégiai készletek elégtelenségét), végül az erősödő olajárak miatt magabiztossá vált Putyin 2012 novemberében lecserélte az orosz hadsereg vezérkarát. Az új orosz vezérkari főnök, Geraszimov meghirdette az új katonai doktrínát, amelyben a fegyveres erők mellett nagy hangsúlyt kapott a politikai és intellektuális eszközök használata, a fegyveres erők éves értekezletén elmondott beszédében azt állította: „A cél nem az, hogy mi legyünk az erősebbek, mint az ellenfél, hanem az, hogy annyira legyengítsük az ellenfelet, hogy az kénytelen legyen egyenlő

partnerként elfogadni bennünket.” Az új Geraszimov-doktrína jegyében látott munkához a régi-új orosz vezetés. Putyin, mint a G20-ak soros elnöke, 2013-ban Szentpétervárott már korántsem vitte tovább azt a békülékeny hangot, amit elődje, Medvegyev Obamával kialakított. Ennek akkor (a szíriai konfliktusban elfoglalt ellentétes álláspontok mellett) az volt az oka, hogy Snowden, aki titkos információkat gyűjtött és szivárogtatott ki az USA harckészültségéről, Moszkvába menekült, ami eléggé világosan jelezte, hogyan kívánja az újra „trónra került” Putyin gyengíteni az USA-t. Akkor a feszült légkört a szíriai polgárháborúban egymással szemben álló felek mellett még „csak” a Snowden-ügy befolyásolta, de néhány hét múlva, amikor Ukrajna akkori elnöke, Viktor Janukovics nem írta alá az előzetesen már megtárgyalt kereskedelmi és társulási szerződést az Európai Unióval (véltetően Putyin utasította erre a háttérből), a Kelet felé haladó békefolyamat megakadt, és kezdett derengeni, hogy Putyin mennyire szeretné a megbékélést. Nem tűri tovább az orosz befolyási övezetekből való kiszorulást (lásd arab tavasz), de különösen nem szeretné az esetleges nyugati ellenőrzést sem a saját határainál (Ukrajna). Ez már akkor is szembetűnő volt a hidegháborús, majd a tárgyalásos, az enyhüléssel időszerű felváltó együttműködési kísérlet (legfőbb közös ellenség a terrorizmus) fényében.

A magyarországi maffiaállam kiépítésére irányuló törekvések ezek mellett a változások mellett még európai jelentőségüket is elvesztették. Putyin, kihasználva – a részben maga által teremtett – zavaros hely-

zetet, Janukovics bukása után az új ukrán rezsimit továbbra is leckéztette, hogy végül biztonsági zónájának kiterjesztése jegyében az ukrainai „civil” orosz „védelmi” beavatkozásra a Krím megszállásával tegye fel a pontot. Igaz, ehhez az orosz vezetés csak hosszas előkészítés után kezdett hozzá, aminek titkába – az európai egység megbontása érdekében, továbbá, hogy elkezdje a saját szövetségi rendszerét építeni – vélhetően bevonta Orbán Viktort is (lásd a titkos Paks-szerződést és később Orbán Kárpátaljával kapcsolatos megszólalásait).

A világ és elsősorban Európa kezdte megtapasztalni, hogy a Geraszimov-doktrína jegyében számolatlanul ömlik a pénz azokhoz a nyugat-európai pártokhoz, amelyekre manapság az euroszkeptikus jelzőt alkalmazzuk. Putyin világosan látta, hogy az európai béke biztosító az Európai Unió, ezért elsőként ennek meggyengítése a fontos. Tudjuk, hogy a kezére játszott néhány tényező: az angol konzervatív pártvezér, David Cameron ügyetlensége, a német nagykoalíció belüli vetélkedés, a bajor CSU étvágya, hogy komolyabb szerephez juthasson, vagy a valahai Poroszország romjain felépült NDK területén kibontakozó elégedetlenség. Putyintól elsőként Nigel Farage kapta meg a támogatást, amit Farage és pártja Nagy-Britanniának az unióból történő kiléptetésére kiírandó népszavazás kizsarolására és megnyerésére használt fel. Jutott az orosz apanázból Marine Le Pennek, de még a holland szélsőségesek (de Witte) mellett az osztrák Szabadság Pártnak is. A doktrína jegyében kerítette be Putyin a paksi atomerőmű újabb blokkal történő bővítésének ötletével Orbánt,

aki engedelmesen produkálta a Keleti pályaudvaron koncentrálódó és Németország meggyengítésére irányuló – valószínűleg Moszkvában kitervelt – menekültválságnak egy újabb, látványos fejezetét.

Ez a bekerítés azonban egyáltalán nem volt ellenére Orbánnak, hiszen a kormányzásra készülve – nem alapítványosan reménykedve abban, hogy majd legyőzi az őszi beszédben meg a 2008-as válságban megrogyant Gyurcsányt – jó előre felkereste az addig általa meglehetősen hanyagul kezelt Putyint, akkor még mint miniszterelnököt. Ez a 2009. novemberi oroszországi látogatás azért is különleges volt, mert Orbán még nem tehetett hivatalos állami, legfeljebb pártközi látogatást, ezért Putyin pártjának kongresszusára hívták meg. Orbán a meghívásnak csodák csodájára eleget is tett, Szentpétervárra érkezett, jóllehet nem szokott pártkongresszusokra járni, arról nem is beszélve, hogy egy olyan pártról volt szó, amelyiknek nem sok köze van a Fideszhez és pártcsaládjához: az Európai Néppárthoz.

Orbán ezt a meghívást nem utasíthatta vissza, ami többet sejtet a párbeszéd felvételénél. Orbán ettől a különös látogatástól kezdve sajátos kapcsolatot kezdett ápolni Putyinnal, ami egyre inkább fordítva működött: Orbán Putyinban „törököt fogott, aki nem ereszt”. (Érdemes itt megemlíteni a nemrégiben megjelent amerikai oknyomozó újságíró, Craig Unger *Trump háza, Putyin háza* című könyvét, amelyben fontos szerepet kap az a Szemjon Mogiljevics, aki személyes magyarországi ismeretségei révén akár közvetítőszerepet is játszhatott a Putyin és az Orbán közötti kapcsolat létrehozásában.)

A Geraszimov-doktrína jegyében nem csak Orbánra várt fontos szerep. Az igazi cél az USA meggyengítése volt. Az Oroszország számára nem túlságosan kellemes Hillary Clinton elnökségének elhárításához Putyin folyamatosan kiszivárogtatta Hillary Clinton ügyetlen, magánszerverről folytatott levelezésének újabb és újabb részleteit, illetve felfedezte és tálalta Donald Trumpot, ami által a világnak egyetlen pontján sem talál a választás szabadságát és az ezt alátámasztó intézményrendszert védő választópolgár biztos támasztékot. Az ellenfél (ha még nem is gazdasági) meggyengítése megkezdődött. Ha valaha igaz volt Voltaire mondása Poroszországra, akkor most megismétlődni látszik a történelem Oroszország esetében: „Amíg az államoknak hadseregei vannak, addig az orosz hadseregnek (titkosszolgálatoknak és politikai rendőrségnek) van egy állama.”

A magyar fasisztoid maffiaállam a menekültválság kirobbantásával – úgy tűnt, végleg – szétverte a belföldi ellenzék esetleges egységes fellépésével megerősödni képes ellenfeleit, ugyanakkor a legnagyobb fenyegetést jelentő Angela Merkelt is sikerült lekötnie, akinek így nem maradt módja arra, hogy a Putyin kinasaként az unió meggyengítésén dolgozó Orbán semlegesítésére és elszigetelésére koncentrálhassa figyelmét.

Ami a fokozódó nemzetközi helyzet áttekintéséből a magyar választó számára kirajzolódik, az az, hogy ma már a világ egyetlen pontja sem olyan, mint tíz éve, a 2008-as pénzügyi válság előtt volt. A hosszú múltira visszatekintő patinás nyugati demokráciákban is hasonló hangok hallatszanak, mint amit a magyar

választó a hazai maffiavezértől hall, az pedig, hogy két évtized után – köszönhetően részben a nyugati munkapiacok megnyílásának – a magyar választót már nem a munkanélküliség, a magas infláció vagy a valuta-válság fenyegeti, arra indítja, hogy beletörődjön: valószínűleg nincs sokkal jobb, mint amit a magyar maffiaállam kínál. Márpedig a külföldre „kitántorgott” félmillió magyar hazaküldött beszámolóiból, illetve hazautalt keresetéből a magyar választó arra a következtetésre jut, hogy legalábbis egyelőre el kell fogadnia Orbán rendszerét. A közöny, a belenyugvás magabiztossá, sőt elbizakodottá tesz. A magyar maffiaállam feje pontosan tudja, hogy választáson szinte lehetetlen őt legyőzni. Ehhez a legfontosabb intézményi és politikai keretfeltételeket már a maga képére formálta: a választási rendszertől kezdve a médiafelületek kisajátításán át az ellenfelek finanszírozásának ellehetetlenítéséig. A legfontosabb tényező, hogy a gazdaság működéséből nem a tehetetlen és bizonytalan kormányzás, hanem a (rablóvezérek) megingathatatlan magabiztossága látszik. De legalább ennyire fontos, hogy minden korábbi várakozás ellenére nincs kiközösítve a nemzetközi szintéren sem, nem szorul arra, hogy csupán Putyin szoknyája mögé bújjon. Az is a kezére játszik, hogy a családtagokkal együtt közel nyolcszázezer választó már nem Magyarországon keresi a jövőjét, így ennyivel kevesebb lehet az ellenzék választási ereje is.

Kő kövön nem marad

A magabiztosság és a kétely nélküli kormányzás harmadik oka: minden lehetséges ellenállás, önállóság

megtörése, szétrombolása. Ismert a Sztálinnak tulajdonított mondás a békeharcról: „Ha itt kő kövön nem marad, akkor is béke lesz!” A magyar állammaffia vezére hűen követi Sztálin mondását, mert akkor is övé és családjáé lesz az ország, ha itt kő kövön nem marad. Az orosz vonal érvényesítése alig fél évtizedes, ezért eleinte a rombolás Putyin által már kipróbált gépezete sem volt olajozott. De a putyini modellnek megfelelően rombolja le az autokrata rezsimmel szembeni ellenállás minden lehetséges bázisát, leginkább azt a közeget, amiből az ellenállás kinőhetne, ez pedig a tudás, a felkészültség, a tanult emberfők sokasága. A tanulás mint érték megsemmisítését, a tanultság lezüllesztését – úgymond a gazdaság, a versenyképesség felemelése jegyében – azzal kezdték, hogy az iskoláztatás kötelező idejét 18 évről lezállították 16 évre, miközben a világon mindenütt emelik az iskolapadban töltendő időt. A következő lépés a szakképzés átalakítása lesz, a közismereti tárgyakat (matematika, magyar irodalom, történelem) kiszorítják, és helyettük úgymond a gyakorlatiasságot erősítik. A tudás mindig veszélyt jelent a diktátorokra. Ennek jegyében történt meg az önkormányzatok és rajtuk keresztül a szülők, a helyi lakosok ellenőrzése mellett működő általános iskolák irányításának, az ott tanító tanárok és tanítók kiválasztásának, az ott alkalmazott tankönyveknek és tanmenetnek az „államosítása”, azaz a kormányzat alá rendelése és a túlcentralizáltság újraépítése az alapfokú és a középfokú oktatásban is. Folytatódott a felsőoktatás legyűrésével, amikor kancellárokat ültettek az egyetemi vezetés nyakára, majd

az egyetlen elismerten európai színvonalú egyetemnek, a CEU-nak az elűzésével. Ha már az alapok felszedésével, az alapfokú oktatás államszolgává tételével végeztek, akkor befejezhetik az értelem száműzésének feladatát a Magyar Tudományos Akadémia és a tudományos kutatóhálózat szétverésével.

Az ember csak találgat, hogy a kutatóintézetek jeles, ám autonóm kutatóinak az országból való kiűzése, a tudományos kutatás szabadságának a megvonása, a kutatóintézetek által elfoglalt épületek és telkek megszerzése vagy az intézeteknek a kedvelt egyetemekhez csatolásával az idézettségi mutatók javítása-e a cél, vagy mindezek együtt. Lehet persze, hogy sokkal egyszerűbb a magyarázat, akár még az is szóba jöhet, hogy az államaffia vezetői többször jártak a Corvin téren, és felfedezték az egyik öreg, patinás ház homlokzatán (a mai Art'otel) a feliratot: „A kutatás haladást jelent. A tudás hatalmat.” Ez a két évszázados (bár felújított) homlokzati véset annyira felingerelte őket, hogy kellett találniuk egy akadémikus, egyetemi tanár osztályárulót (Palkovics), hogy a saját hatalmukat fenyegető tudással és kutatással leszámoljanak. Arra is rájöttek, hogy saját hatalmukat akkor őrizhetik meg, ha a tudást másoktól elveszik.

Az államaffia a rombolásban nem végez félmunkát. Egy fél évtized elég volt ahhoz, hogy a jogállami forradalom vívmányait, a rendszerváltás intézményi keretét adó fékek és elensúlyok rendszerét szétszereljék, és hatalomféltésüktől vezetve hatástalannítsák (lásd Vörös Imre: alkotmányellenes államcsíny). Az Alkotmánybíróság, a Költségvetési Tanács, az elgyengített ombudsmani rendszer, a

díszletként fungáló önkormányzatok, az úgynevezett nemzeti intézmények – Állami Számvevőszék, Legfőbb Ügyészség, Kúria, Magyar Nemzeti Bank – elfoglalása, a magyar maffia-vezértől személy szerinti függőségben lévő vezetők hosszú évekre történő bebetonozása jelzik, hogy a demokratikus ellenőrzés megsemmisítésében nem ismernek tréfát.

Nem vicceltek akkor sem, amikor a segélyre szorulókat, a munkanélkülieket megfegyelmezték. Ennek persze biztosan volt közgazdasági-pénzügyi magyarázata is, hogy a rövidebb ideig (a korábbi harmada) és alacsonyabb mértékben (a korábbi 80 százaléka) megállapított álláskeresői támogatás majd újabb állás megtalálására ösztönöz. Talán az is elfogadható indok volt, hogy az évtizedekig segélyből élők gyerekei végre éljék át, hogy szüleik nemcsak alkalmi, feketemunkára, hanem rendszerességhez szoktató foglalkoztatásra is elindulnak. Hátha ezen a módon kikényszerítheti a hatalom, hogy legalább a gyerekek ki tudjanak kerülni a szegénysorból. Ha volt is észszerűség az elgondolások mögött, hiányzott a megértő, a szegények méltóságával összeegyeztetett támogató, felzárkóztató, ismereteket és gyakorlatot nyújtó intézményrendszer megépítésének szándéka, és még inkább hiányzott a fokozatosság, az önkéntesség ösztönzése és az állami támogatás lenini hármassága. A szegények és esetetek körülményeibe való durva és azonnali beavatkozás világossá tette, hogy a gettóvá tett falvakba szorított, munka nélküli szegények (elsősorban romák) elleni fellépés egyszerre megfélemlítés a többieknek, másfelől olcsó (rasszista) populizmus: üsd a gyengébbet!

A paraszolvencia intézményrendszerében otthonosan lubickoló főorvosok többsége, az egészségügyi ellátórendszer oligarchái megkönnyebbüléssel fogadták Gyurcsány bukását, de különösen egészségügyi miniszterének, Molnár Lajosnak a lemondatását, mert joggal gondolhatták, ha Molnár marad, akkor a beteg és a járulékfizető lesz az első, és nekik, szolgáltatóknak éppúgy kell versenyezniük, mint a fodrászoknak vagy a műkörmösöknek. Molnár Lajos engesztelhetetlen és értő harcosa volt annak, hogy az észszerűségnek és a méltóságnak az egészségügyben is érvényesülnie kell, éppen ezért kellett elbuknia. A bukásában az orvosoligarchák mellett az államaffia populista demagógiáját nagykanállal benyelő tudatlanság, a vizitdíj elleni népszavazók is szerepet játszottak. Csak késve vették észre, hogy világra szóló győzelmükkel megnyerték a dél-amerikai bádovárosok egészségügyi rendszerének szintjére züllesztett despotizmust és a maffiatagok számára nyújtott kivételezett ellátás csilivili világának kettős rendszerét. Még soha annyi pénzt nem vontak ki a mindennapi ellátásból, mint ebben a demagógiával puhára bélelt egészségügyi világban, még soha annyi fejlesztési pénzt nem csapoltak meg a betegérdekekkel takarózva, mint a maffiaállam egészségügyi rendszerében. Ha valaki elhitte, hogy beteg és beteg között (mert nem a zseb, hanem a kór számít) nem lesz megkülönböztetés, annak érzékelnie kell, hogy mit jelent a betegek, a nővérek, az asszisztensek megsértett méltósága, ami talán szembetűnőbb, mint a százéves önellátó hagyományokat őrző (minden városban legyen kórház) pazarló rendszer szétrohadása.

A nyugdíjasok sem maradhattak ki a sorból. Érzékelniük kell, hogy mint tömbszavazók fontosak, ezért a kiszámíthatatlan játék a nyugdíjak értékállandóságával, a várható inflációnak a valóban megalapozottnál jóval magasabb szintre történő jóslása tényleges reálnyugdíj-emelkedést hoz a választási évben, hogy azután az újonnan megállapított nyugdíjak egyre kisebb helyettesítési arányát jelentsék a valahai átlagkeresetnek. Ami ellen a legkevésbé a munkapiacról már kikerültek tudnak védekezni: a kiszámíthatóság és a várakozások megalapozottságának a hiánya őket is elérte, pedig hányan csókoltak kezét a faluba, a városba látogató fiatal nagyságosnak.

Érdemes-e szólni a kiszámítható életpályamodellt követelő közalkalmazottakról vagy a köztisztviselőkről? Akik kaptak biztonságot és kiszámíthatóságot ígérő új bértáblázatot, aminek az alkalmazásakor – ezerszer megtévesztve, ezerszer lejáratva – összeszorított foggal kell túrniuk, hogy húszéves tanári pályával a hátuk mögött két évente jövőképet fessenek, vagy egymásról bizalmas információ gyűjtését megtagadva a bizonytalanság lehessen az osztályrészük. Ha a túlmunka már jóval előbb lesz a szokásos átlagkereset része – anélkül, hogy az emelkedne –, mintsem hogy az évi négyszáz órás túlmunka (rabszolgatörvény) lehetőségét elfogadták volna. Azzal, hogy a körükben már évek folyó játék lehetőségét a munkapiac valamennyi résztvevőjére nyíltan kiterjesztették, valamennyi munkavállaló számára kézzelfoghatóvá vált, hogy ahol maffiózók adnak munkát, ott a maffiózóké lesz a haszon.